

Historische figuren in film

De onderzoeksgroep CIMS (Centre for Cinema and Media Studies) zet in haar programmering een reeks gevierde en gevreesde personen uit de geschiedenis samen. Vijf films nemen elk een verschillende historische figuur onder de loep en geven een uitzonderlijke kijk op hun leven en navolgende legenden. De historiciteit van deze personages valt niet te ontkennen, maar de vertellingen rond hun daden bezitten vaak een mythologisch karakter. Met specifieke accenten en veranderingen worden hun levens verheven tot krachtige parabels, soms zelfs met politieke doeleinden. In de handen van de vijf geselecteerde cineasten worden deze verdichtelsels zowel bevestigd als doorbroken. We openen de programmering met Carl Theodor Dreyers monumentale stille film *La Passion de Jeanne d'Arc* (1928). Tot de brandstapel veroordeeld wegens beschuldigingen van hekserij zou Jeanne d'Arc voor haar martelaarschap het statuut van heilige ontvangen. Dreyer maakte voor *La Passion* enkel gebruik van originele procesdocumenten om de laatste dagen van het Franse icoon te verwerken tot een intiem passiespel. De in de film tentoongespreide spirituele lijdensweg bevat gelijkenissen met die van Andrei Rublev in de gelijknamige film uit 1966 van Andrei Tarkovsky. De historische iconenschilder Rublev vormt in deze film een uitgangspunt om vraagstukken rond mens en samenleving in het 15^{de}-eeuwse Rusland te verkennen. Zijn beschouwingen over artistieke vrijheid onder een repressief regime bleken niet al te ver van het heden verwijderd, aangezien de film pas na vijf jaar werd toegelaten in zijn thuisland. Ook regisseur William Wellman moest zich wapenen tegen de censors, die niet wilden dat zijn relaas over gangsterbaas Tom Powers in *Public Enemy* (1931) een leven van misdaad verheerlijkte. Dit steekt dan weer af tegen de bombastische mythevorming die bij *Alexander Nevski* (1938) aanwezig is. In lijn met Stalins vraag naar heldenverhalen verheft Sergei Eisenstein het leven van Ruslands geliefde 13^{de}-eeuwse stadvorst en veldheer tot een spectaculair epos van formaat. Tegelijk biedt de film een commentaar op de contemporaine politieke situatie tussen de Soviet-Unie en Nazi-Duitsland, waarmee nogmaals duidelijk wordt dat historische

films vaak meer over het heden dan over het verleden vertellen. Afsluiten doen we met *Pat Garrett and Billy the Kid* (1973, Sam Peckinpah), waarin de doodstrijd tussen twee cowboylegenden symbool staat voor het einde van het Wilde Westen.

LENNART SOBERON & GERTJAN WILLEMS

Film en de beeldende kunsten

Dit programma, dat kadert in een onderzoeksseminarie in de masteropleiding Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen, omvat enkele films die de diverse relaties tussen cinema en de beeldende kunsten belichten. De Hollywood-musical *An American in Paris* (1951) heeft niet alleen een schilder als protagonist, deze door de grote colorist Vincente Minnelli geregisseerde film bevat ook een finale die door de Franse (post-)impressionistische schilderkunst werd geïnspireerd. In *Viaggio in Italia* (1953) plaatst Roberto Rossellini zijn van elkaar vervreemde personages in het door de (kunst)geschiedenis getekende landschap van Napels. Een sleutel-scène van de film speelt zich af in het archeologische museum waar de door Ingrid Bergman vertolkte protagoniste op een hoogst fysieke manier (ondersteund door Rossellini's mobiele camerawerk) de sculpturen uit de Farnese-collectie aanschouwt. Het museum en de wijze waarop zijn kunstwerken de confrontatie aangaan met hun beschouwers vormt ook het onderwerp van *La Ville Louvre* (1990) van Nicolas Philibert. Tot slot omvat dit programma ook werk van het kunstenaarsduo Sarah & Charles en de 'biopic' *Pirosmani* (1969) van Giorgi Schengelaya.

STEVEN JACOBS